

Kodas 123944821 Lukiškių g. 5-231, LT-01108 Vilnius Tel. +370 684 23404 El. p. labadiena@museums.lt

LIETUVOS MUZIEJŲ ASOCIACIJA

2025-09-08 Nr. S22-34
Į 2025-09-04 Prašymą

Jurbarko r. savivaldybės Tarybai
Kopija:
Jurbarko krašto muziejui
Vincio Grybo memorialiniam muziejui

DĖL MUZIEJAUS TEISINIO STATUSO

Lietuvos muziejų asociacijos (toliau – Asociacija) valdyba, gavusi Jurbarko krašto muziejaus struktūrinio padalinio Vincio Grybo memorialinio muziejaus (toliau – Muziejus) vadovės Rasos Grybaitės prašymą įvertinti muziejaus – viešosios įstaigos ir muziejaus - biudžetinės įstaigos skirtumus, privalumus ir iššūkius, 2025 m. rugsėjo 5 d. nuotoliniame valdybos posėdyje aptarė Muziejaus pertvarką iš biudžetinės įstaigos padalinio į savarankišką muziejų ir teikia šias rekomendacijas dėl jo teisinės formos:

1. Biudžetinė įstaiga

Privalumai:

- Stabilus finansavimas iš valstybės ar savivaldybės biudžeto (užtikrina bazinį išlaikymą); Skaidresnė ir didesnė apsauga muziejaus saugomoms kultūros paveldo vertybėms;
- Aiški priklausomybė ir kontrolė (šiuo atveju savivaldybės);
- Darbuotojų statusas – artimas valstybės ar savivaldybės tarnautojams, aiškesnės socialinės garantijos bei didesnės galimybės motyvuoti darbuotojus bei spręsti žmogiškųjų išteklių trūkumo problemas;
- Aiškiau išlaikoma valstybės intereso pozicija formuojant įstaigai užduotį stiprinti istorinę atmintį ir vykdyti kultūros edukaciją.

Trūkumai:

- Ribotas finansinis lankstumas (lėšos naudojamos pagal griežtas biudžeto taisykles);
- Sudėtingesnės viešųjų pirkimų ir apskaitos procedūros;
- Mažiau savarankiškumo priimant sprendimus (priklausomybė nuo steigėjo politikos ir finansinių sprendimų).

2. Viešoji įstaiga (VŠĮ)

Privalumai:

- Lanksti finansavimo sistema: galima pritraukti paramą, projektines lėšas, rėmėjus, GPM paramą;
- Gali būti keli steigėjai (pvz., savivaldybė + privatus fondas + bendruomenė);
- Didesnis veiklos savarankiškumas;
- Galimybė derinti edukacines, kultūrines ir komercines veiklas (visos pajamos privalo būti panaudotos įstatuose nustatytiems tikslams).

Trūkumai:

- Nėra garantuoto biudžetinio finansavimo – reikia aktyviai ieškoti lėšų;
- Didesnė rizika dėl valstybės turto – kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos;
- Prisiimama didesnė finansinė rizika (jeigu projektai nefinansuojami ar parama negaunami);
- Norint gauti muziejaus statusą, reikia atitikti tuos pačius Muziejų įstatymo reikalavimus (rinkinių apsauga, specialistų kvalifikacija ir pan.);
- Darbuotojų socialinės garantijos dažnai kuklesnės nei biudžetinėse įstaigose;
- Potencialiai didesnė rizika užtikrinti įstaigai reikalingus žmogiškuosius išteklius.

Asociacija šiuo metu vienija 101 įvairaus pavaldumo muziejų, iš jų - 68 biudžetines (nacionalines, valstybės ir savivaldybių) įstaigas bei 16 – viešųjų įstaigų, iš kurių tik 5-iose – pagrindinis dalininkas savivaldybė). Tai yra Vilniaus miesto, Molėtų krašto, Visagino miesto, Lietuvos energetikos ir technikos muziejus Vilniuje, Antano Mončio muziejus Palangoje. Likusieji muziejai – viešosios įstaigos yra įsteigti privačių asmenų ar fondų iniciatyva.

Lietuvoje veikia per septynias dešimtis memorialinių muziejų, dauguma jų yra arba savarankiški savivaldybės muziejai, arba krašto muziejų struktūriniai padaliniai. Tai rodo, kad savivalda, siekdama ateities kartoms pilnavertiškai išsaugoti savo regiono kultūros paveldą, ypač memorialinį, renkasi saugesnius muziejaus administravimo būdus ir formas.

Asociacija atkreipia dėmesį, ir į tai, kad jeigu Jurbarko r. savivaldybės Taryba pasirinktų Vinco Grybo memorialiniam muziejui suteikti viešosios įstaigos teisinę formą, tai būtų tik antras muziejaus-biudžetinės įstaigos ar jos padalinio pertvarkos į viešąją įstaigą atvejis Lietuvoje, todėl nėra žinoma, kokių pasekmių gali turėti toks muziejaus teisių formos pakeitimas. Šio sprendimo priėmimo rizikos neigiamos pasekmės pirmiausia neigiamą įtaką padarytų būtent Jurbarko r. savivaldybei ir šio krašto žmonėms.

Vadovas-valdybos pirmininkas

Marius Pečiulis

Dėl kontaktinės informacijos kreiptis:

Lolita Valužienė, tel. +370 684 23404, el. paštas labadiena@museums.lt